

Od Redakcji

Niniejszy, ósmy już tom „Źródeł Humanistyki Europejskiej” jest pokłosem rocznych prac badawczych prowadzonych w roku akademickim 2014/2015 przez młodych naukowców, przedstawicieli różnych jednostek Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autorzy artykułów poddali refleksji znaczenie i wpływ kultury antycznej i judeochrześcijańskiej na kształt późniejszych epok, twórców i dzieł. Szczególny nacisk położono na sposób funkcjonowania wybranych motywów i praktyk, które bezpośrednio lub pośrednio odnoszą się do podstaw szeroko pojętej humanistyki europejskiej i światowej. Zebrane w tomie prace prezentują różne ujęcia, metody badawcze, dyscypliny naukowe, a nade wszystko literaturę i sztukę wielu kręgów językowych: polskiego, angielskiego, francuskiego, rosyjskiego, węgierskiego i łacińskiego. Począwszy od tekstów literaturoznawczych i przekładoznawczych, w tomie znalazły się też opracowania kulturoznawcze, filmoznawcze i dotyczące historii myśli. Szerokie spektrum zainteresowań i przyjętych strategii badawczych odzwierciedla żywotność motywów i praktyk znanych od starożytności oraz umożliwia wgląd w wiele interesujących, a często nieznanych dzieł i aspektów szeroko pojętej kultury. Autorzy, analizując konkretne przykłady i przybliżając różne postawy twórcze, postavili sobie za cel próbę odszukania źródeł europejskiej humanistyki oraz analizę ich funkcjonowania w różnych wymiarach ideowych i artystycznych.

Zaproponowane artykuły podzielono na trzy części. Otwierające zbiór teksty zwracają uwagę na swoistą ciągłość praktyk literackich i przekładoznawczych w kulturze europejskiej. **Agata Kowol** na przykładzie opowiadania *Amy Foster* wnikliwie analizuje, w jaki sposób pojęcie tragiczności, ukształtowane przez klasyczną tragedię grecką oraz *Poetykę* Arystotelesa, zostało zaktualizowane pod piórem Josepha Conrada. Z kolei **Dagmara Hadyna** ukazuje podobną zależność w dziedzinie traduktologii, porównując ze sobą dwie strategie przekładowe przyjmowane przez tłumaczy od starożytności. Autorka, zestawiając koncepcję absolutnej wierności pierwszych tłumaczeń tekstu biblijnego z techniką adaptacji starogreckich tekstów literackich w czasach starożytnego Rzymu, ukazuje, w jaki sposób ostatnia z nich została wykorzystana na początku XX wieku przez Tadeusza Żuka-Skarszewskiego, autora jednego z pierwszych polskich tłumaczeń *Opowieści wigilijnej* Charlesa Dickensa.

W drugiej części tomu miejsce znalazły artykuły wskazujące na ewolucję, której przez wieki ulegają elementy i idee kultury antycznej i wczesnośrednio-wiecznej. Monografia **Bartosza Bednarczyka** stanowi niezwykle precyzyjne studium przemian, którym podlegało pojęcie Boga Ukrytego realizowane w trzech momentach bycia podmiotu w Jego obliczu (tęsknota, doświadczenie znaku, dążenie). Autor sięgnął w tym celu do ujęcia tego tematu w tekstach Pseudo-Dionizego Areopagity oraz Blaise’a Pascala. Natomiast opracowanie **Artura Techmańskiego** ukazuje historię niezwykle przemiany i asymilacji kulturowej postaci świętego Sebastiana, poczynając od początków jego legendy sięgających końca III wieku – aż po sposoby jego postmodernistycznej reprezentacji w kulturze popularnej.

Ostatnia część zbioru zogniskowana została wokół współczesnych odwołań i nawiązań do źródeł tradycji europejskiej na przestrzeni różnych kultur. Autorzy poddali tu analizie literackie i filmowe strategie przywołania, zapożyczenia lub adaptacji znanych kulturze antycznej motywów i tematów. Porównując notatki Gustawa Herlinga-Grudzińskiego i Sándora Máraiiego, **Daniel Warmuz** zwraca uwagę na możliwą wyrwykowość odniesień do kultury antycznej w twórczości diarystycznej polskiego i węgierskiego intelektualisty. Zważywszy na stosunkowo długie pobyty obu pisarzy we Włoszech, których kultura stanowi jedno z głównych źródeł cywilizacji europejskiej, sporadyczność odwołań można by uznać za sytuację dość zaskakującą. Jednak opracowanie wskazuje również na możliwe przyczyny owej okazjonalnej intertekstualności, wiążąc je z ogólną specyfiką dwóch dzieł diarystycznych oraz umieszczając je w kontekście losu emigranta. Z kolei w wypadku twórczości Jeleny Szwarc, przywołanej na przykładzie analizy wiersza *Pływanie*, **Kristina Woroncowa** uwiadamia zgoła odmiennie podejście. W poezji bowiem przedstawicielki leningradzkiej „drugiej kultury” undergroundu odwołania do kultury antycznej i tradycji chrześcijańskiej tworzą gęstą polisemiczną sieć, stanowiąc swoistą kanwę tekstu. Tę część, a tym samym cały zbiór zamykają rozważania **Aleksandry Stodolnej** z dziedziny przekładu intersemiotycznego dotyczące dwóch realizacji Księgi Wyjścia we współczesnej kinematografii. Autorka zwraca uwagę na możliwe kulturowe przyczyny różnic obu wizji, uwarunkowane specyficznym pojmowaniem sztuki filmowej w Europie, krańcowo odmiennym od pragmatycznego doń podejścia na Nowym Kontynencie.

Zespół Redakcyjny pragnie złożyć podziękowania naszemu mentorowi, Panu Profesorowi Kazimierzowi Korusowi, za zaangażowanie, pomoc i opiekę podczas przygotowywania niniejszego tomu, Pani dr Anastazji Oleśkiewicz za cierpliwość i edycję tekstów, Państwu Promotorom za cenne wskazówki oraz wszystkim Autorom za wspólny wysiłek.

Agata Kowol, Artur Techmański, Daniel Warmuz
Kraków, czerwiec 2015 r.